

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 16 kwietnia 2025 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w kwestii wniosku z dnia 13 czerwca 2003 r. adwokat M. W. - obrońcy obwinionej X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., w przedmiocie wyłączenia SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23 dotyczącej rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu wniosku o wyłączenie sędziego,

postanowił:

wniosek adwokat M. W. - obrońcy obwinionej X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23, pozostawić bez rozpoznania gdyż stał się bezprzedmiotowy.

UZASADNIENIE

W Sądzie Najwyższym zawisła sprawa w przedmiocie rozpoznania zażaleń obwinionej SSO X. Y. oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych na postanowienie Izby Dyscyplinarnej z dnia 24 maja 2022 r., sygn. akt I DSK 7/22. W tym postanowieniu Izba Dyscyplinarna stwierdziła swą niewłaściwość i przekazała sprawę obwinionej do rozpoznania sądowi dyscyplinarnemu przy sędzie apelacyjnym wyznaczonemu przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej. Do składu rozpatrującego

sprawę dotyczącą tego zażalenia (której nadana została sygn. akt II ZO 74/22) został wyznaczony SSN Tomasz Demendecki.

W ramach wymienionej sprawy obrońca obwinionej złożył wniosek o wyłączenie od udziału w jej rozpoznaniu SSN Tomasza Demendeckiego. Sprawa dotycząca tego wniosku została zarejestrowana pod sygn. akt II ZO 14/23 i postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2023 r. wniosek ten został pozostawiony bez rozpoznania.

Wcześniej, postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2023 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II ZO 31/23 pozostawiono bez rozpoznania wniosek obrońcy o wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 14/23 SSN Marka Motuka.

W piśmie z dnia 29 marca 2023 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego: 3 kwietnia 2023 r.) obrońca obwinionej ponowił wniosek o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 74/22, który jest przedmiotem sprawy o sygn. akt II ZO 40/23. Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2024 r., wniosek ten został pozostawiony bez rozpoznania.

Następnie został złożony wniosek o wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 40/23. Wniosek ten został zarejestrowany pod sygn. akt II ZO 48/23 i do jego rozpoznania została przydzielona SSN Maria Szczepaniec. Z kolei w sprawie o sygn. akt II ZO 48/23, został złożony wniosek o wyłączenie, na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., względnie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., od udziału w rozpoznaniu przedmiotowego wniosku w sprawie SSN Marii Szczepaniec i zarejestrowany pod sygn. akt II ZO 60/23. Wniosek o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23 złożyła w dniu 19 czerwca 2023 r. (data nadesłania wniosku) adwokat M. W. - obrońca obwinionej X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R.

W uzasadnieniu wniosku obrońca wskazała na wadliwość procesu nominacyjnego do Sądu Najwyższego wobec uczestnictwa w tym procesie

Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej z zastosowaniem art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, co prowadzi do braku instytucjonalnych gwarancji do zachowania przez SSN Marię Szczepaniec na minimalnym poziomie niezawisłości, niezależności i bezstronności w orzekaniu. Obrońca wskazała również, że Sąd Najwyższy powinien dokonać oceny, czy nie zachodzi w niniejszej sprawie bezwzględna przyczyna odwoławcza, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., bowiem SSN Maria Szczepaniec dokonując oceny wpływu procesu nominacyjnego SSN Marka Siwka do Sądu Najwyższego, dokonywałaby oceny własnego statusu w tym zakresie, co w ocenie obrońcy sprowadza się do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, o której mowa w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. Ponadto obrońca wskazała, że wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23, jest konieczne dla zachowania standardów z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Sprawa z wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec, zarejestrowana pod sygn. akt II ZO 60/23, została z dniem 29 czerwca 2023 r. przydzielona do rozpoznania przez SSN Krzysztofa Staryka. Natomiast z dniem 19 marca 2025 r. została skierowana do referatu SSN Wiesława Kozielowicza.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wyłączenie sędziego może nastąpić, gdy: 1) zachodzą okoliczności skutkujące wyłączeniem sędziego z mocy prawa (*iudex inhabilis*), lub 2) gdy wniosek o wyłączenie złoży strona wskazując na zaistnienie okoliczności, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., albo 3) gdy żądanie wyłączenia (wniosek o wyłączenie) go od udziału w sprawie zgłosi sędzia, a także 4) w wyniku wszczętego z urzędu postępowania o wyłączenie w sytuacji, gdy nie dojdzie do „samowyłączenia” się sędziego (por. np. E. Skrętowicz, *Iudex inhabilis i iudex suspectus w polskim procesie karnym*, Lublin 1994, s. 70, R. Kmiecik, Tryb wyłączenia sędziego i prokuratora w kodeksie postępowania karnego, Prokuratura i Prawo, 1999, nr 11 – 12, s. 23, K. Papke – Olszauskas, Wyłączenie uczestników procesu karnego, Gdańsk 2007, s. 147 – 155 i s. 180 – 181). Należy przy tym przypomnieć, że przez wiele lat dominował w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału

Konstytucyjnego pogląd, iż wyłączenie sędziego dopuszczalne jest w „głównym nurcie” postępowania, i tylko w takim przypadku strona tego postępowania ma prawo złożyć wniosek o wyłączenie sędziego z powodu zaistnienia okoliczności o jakich mowa w art. 41 § 1 k.p.k. (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 38/09, OTK-A 2010, nr 5, poz. 46, czy postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2004 r., sygn. akt V KK 195/04, z dnia 1 października 2009 r., sygn. akt II KK 52/09, z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt V KK 156/13). Nie jest zaś głównym nurtem postępowania w sprawie o sygn. akt II ZO 74/22, rozpoznanie wniosku o wyłączenie SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23, czyli rozpoznania wniosku wyłączenie SSN Marka Siwka od udziału w rozpoznaniu sprawy w przedmiocie kolejnego wniosku o wyłączenie sędziego. Odstąpienie Sądu Najwyższego od tej linii w uchwale składu siedmiu sędziów Sadu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt I KZP 22/22, w praktyce tworzy „piętrowe” dysfunkcjonalne układy procesowo – faktyczne, skutkujące w sądach o mniejszej liczbie sędziów, niemożnością rozpoznania sprawy w jej „głównym nurcie”, generując przewlekłość postępowania, co nie przyczynia się do realizacji konwencyjnego i konstytucyjnego prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

W niniejszej sprawie rozstrzyganie w kwestii wniosku z dnia 13 czerwca 2003 r. adwokat M. W. - obrońcy X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., w przedmiocie wyłączenia SSN Marii Szczepaniec od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt II ZO 48/23 dotyczącej rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Marka Siwka **stało się zbędne**, gdyż Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2025 r., sygn. akt II ZO 74/22, uchylił zaskarżone postanowienie Izby Dyscyplinarnej z dnia 24 maja 2022 r., sygn. akt I DSK 7/22., i wobec cofnięcia przez Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości złożonego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego wniosku z dnia 4 lutego 2022 r. o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej X. Y. – sędziego Sądu Okręgowego w R., umorzył na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., postępowanie dyscyplinarne odnośnie zarzucanego w tym wniosku czynu, a także pozostawił bez rozpoznania, wobec cofnięcia, zażalenie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego

Sędziów Sądów Powszechnych złożone na postanowienie Izby Dyscyplinarnej z dnia 24 maja 2022 r., sygn. akt I DSK 7/22.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]